

Letna naročnina znaša Din 40.—. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 3/I. Račun pri Poštni hranilnici št. 16.160. Rokopisov ne vračamo! Telefon št. 21-09.

V Ljubljani, dne 24. marca 1934.

Štev. 12 — Leto III.

IZHAJA VSAKO SOBOTO

Po rimskem paktu

Rimski sporazum ni našel povoljnih komentarjev, celo obsojajo ga. Zakaj? — Ker ne predstavlja tistega, kar bi moral, namreč rešitev bodisi v gospodarski konsolidaciji Srednje Evrope, bodisi v sodelovanju Rima, Dunaja in Budimpešte. Nasprotno predstavlja še en nov sporazum, ki se gotovo ne bo uresničil in ki ne bo nič pomenil. Ni treba niti, da se predvideva taka usoda rimskega sporazuma, ker je tako že vsebuje. Kompleks vprašanj tako važnih, ki so se reševala v Rimu, ne interesirajo samo Italijo, Avstrijo in Madžarsko. To so mednarodna, popolnoma evropska vprašanja. Zaradi tega so se v Rimu kretali samo na stranpoteh, na katerih se je samo izgubljal čas in odlagala rešitev gospodarskega sodelovanja v Srednji Evropi z vsemi res interesiranimi državami.

Z rimskim sporazumom ni splošna situacija nič pridobila. Nasprotno, zdaj je še več novih aktualnih nesporezumljenj. Ko je dobil Hitler vlado v roke, je izgledalo, da se bo kot protiutež francoskemu bloku in kot ravnotežje v mednarodni politični situaciji osnoval nemško-italijanski blok. Ta načrt se je uresničenju približal tistega dne, ko je Nemčija zapustila razorožitveno konferenco in izstopila iz Društva narodov. Rim se je tedaj postavil na nemško stališče in zagrozil, da bo tudi on zapustil konferenco in Društvo narodov, če se bo skušalo ukreniti kaj proti Nemčiji. Rim je v najkritičnejših dneh pomagal politiki Adolfa Hitlerja in zaradi tega se je moglo pričakovati, da se bo Nemčija odrekla intervencije v avstrijskem problemu in se popolnoma približala Italiji, ki je v Avstriji gledala svoje interesne sfere.

To pa se je izjalovilo. Berlin ni izpremenil svojega stališča napram Avstriji in po izstopu iz Društva narodov je Hitler iskal orientacije k Parizu ne pa k Rimu. Zunanja politika »tretjega carstva« se je postavila na stališče, da zastopa sama ne glede na katerekoli politične kombinacije svoje interese in da se izogiba zvez, ki bi sicer utrdile nemško pozicijo, toda ki bi istočasno primorale nemško zunanjo politiko, da se eksponira za interese neke tuje sile.

Pakt z Varšavo je bil za Berlin zelo potreben. Predvsem zaradi preureditve vzhodne meje in potem, ker vodi ta pot do uresničenja »Ostrauma«. Berlin ni hotel še enega takega pakta, ker je imel kombinacijo, da si išče zvez s tistimi državami, ki bi same ali pod pritiskom podredile svojo zunanjo politiko nemškimi aspiracijam. Nemčija je tedaj odbila vsako zve-

Zakoreninjeni in izkoreninjeni

(Nova ideologija o slovenski inteligenci)

Slovenska inteligenca, Bog ve, da ni bila nikoli posebno oddaljena od svojega naroda, saj nismo imeli velikih mest, ki bi bila na široko ločila kmeta od meščana in večina naših podeželskih mest je tako pomešanih z raznimi plastmi naroda, da komaj najdemo mejo, kje se jenja kmet in kje se začinja meščan. Naravno je, da je mestna inteligenca vedno sprejemala sočasne kulturne dobrine, ki jih je ustvarjala Evropa in skušala vedno hoditi s časom, dočim je kmečko prebivalstvo bilo — kakor vedno in povsod — bolj konservativno. Kaj je za narod koristnejše in važnejše, o tem ne bomo tu razpravljali. Gotovo je, da je slovenska inteligenca skušala tudi narodu dati oni del svetovne kulture, ki je zašel v naše kraje kot nujna posledica časovnega razvoja in katerega naravna središča so bila baš naša mesta kakor povsod drugod. V tem oziru je inteligenca povsod posredovala med splošnim kulturnim napredkom in svojim narodom. To je — rekli bi — poslanstvo inteligenice v narodu in s tem je tudi ona del naroda. Narod ni samo kmet. Šele inteligenca, ki bi ji bila usoda naroda popolnoma postranska stvar, bi se sama izločila iz naroda. Pri nas vidimo n. pr., da je bila v srednjem veku inteligenca, ki je izšla iz naroda in se posvečala večinoma duhovskemu stanu, popolnoma brezbrizna

zo, ki bi ji onemogočila popolnoma svobodno akcijo v odbrani samo svojih interesov.

Logična posledica te politike je približevanje Parizu, kajti Nemčija bi uresničila svoje načrte napram Franciji samo tedaj, če bi se nahajala v bloku evropskih držav. In Hitler ni hotel prevzeti odgovornosti za tako zvezo.

Z ozirom na novo situacijo in preokret v politiki Berlina je Mussolini zelo spretno pričel drugače nastopati. Naenkrat so prenehale pretnje, da izstopi Italija iz Društva Narodov in ravno tako se je prenehalo govoriti o ultimativni zahtevi Rima, da se izpremeni ustava Društva narodov. Nesoglasja med Rimom in Parizom so se izgubljala. Sporazum v avstrijskem problemu je prvi korak do francosko-italijanskega zblizanja. Zaradi spremenjene politične smeri Berlina Rim ni mogel več vplivati na zunanjo politiko Francije, ne da bi s tem škodil svojim ciljem.

Mussolini je ubral drugo pot in priznanje italijanskih pozicij v Podunavju je prvi pozitivni rezultat na tej poti. Spočetka se je francoska diplomacija vznemirjala, ker se je mislilo, da bosta Avstrija in Madžarska brez oslonja na Italijo vstopili v blok Male antante. Toda Francija je prišla takoj do zaključka, da ne more sama prevzeti odgovornosti v odbrani avstrijske samostojnosti. Francoska politika je vedno računala s javnim mnenjem in francosko javno mnenje je obsodilo tiste mere, ki so bile podvzete proti avstrijskim socialistom in je nesimpatično spremljalo napredovanje Heimwehra, da pretvori v najkrajšem času avstrijsko republiko v fašistično državo. Francoska politika se ni smela preveč angažirati za neko nepopularno Avstrijo, toda istočasno je Francija interesirana na tem, da se Avstrija ne priključi Nemčiji. Ko je torej Rim pokazal iskreno namero, da se odpravi francosko-italijansko nesoglasje, je Pariz pristal na manjše zlo kot je »Gleichschaltung«, na zvezo, ki ima za svoj cilj odbrano nezavisnosti Avstrije.

Kar se tiče miru, bi bilo zelo nevarno, če bi se Evropa razdelila na dva bloka: eden pod vodstvom Pariza, drugi Rima. Ista situacija je bila leta 1914. Če prideta samo dva faktora do nesporazuma, je nevarnost iz leta 1914. mnogo večja, kakor pa če je več odločujočih faktorjev. V političnem življenju Evrope bodo še nadalje dominirala francoskonemška nesoglasja, ki jih Hitler tudi s svojimi izjavami ne more odstraniti.

glede narodove kulture, da pa so reformatorji s Trubarjem na čelu hoteli služiti narodu in ga s pomočjo knjige in vere dvigniti versko, moralno, narodno, kulturno. In vendar kultura, ki so jo prinašali, ni bila naša, ampak tuja, ker je bila po bistvu nemško-luteranska le po obliki je bila naša, po jeziku, po knjigah. Saj njihovi predniki, katoliški duhovniki, tudi niso učili domače vere, ampak tujo, in še v latin. jeziku in v zvezi z nemško frankovsko oblastjo... To mi je prišlo na misel, ko sem čital »O problemu izobraževanja našega naroda« v »Dom in Svetu«, kjer pisatelj deli slovensko inteligenco na štiri velike skupine, ki jih predstavljajo sledeči tipi:

1. narodno zakoreninjeni človek,
2. narodnostno pasivni in ravnodušni,
3. mednarodno usmerjeni,
4. narodno izkoreninjeni.

Glede narodno izkoreninjenega človeka pravi pisatelj, da je to oni, ki se ne bori proti narodu radi mednarodnih in skupnih interesov (kakor to delajo oni, ki so omenjeni pod točko 3), marveč zato, ker mu je več vreden vsak tuj narod in njegova kultura kot pa njegov lastni narod. Ti ljudje — pravi pisatelj — »da so notranje člani tujega naroda«, ki seveda zanje ni tuj. Človek bi mislil, da meni pisatelj s temi besedami renegate, torej pri nas pred vsem nemškutarje, madžarone, lahone, to-

rej potujčence sploh, ker so ti ljudje no-
tranje in zunanje postali člani tujega na-
roda, toda iz nadaljnjih besed izvemo, da
ti ljudje »še niso narodni renegati«, pač pa
so mogoče hujši nasprotniki lastnega na-
roda, ker se borijo proti njemu s tem, kar
je za narod najbolj svojstveno, z duhom
tuje kulture proti duhu kulture lastnega
naroda.

Izkorinjenega smatra takega človeka pisatelj zato, »ker je usmerjen le k temu, kar je duhovno in kulturno pomembnejše in več vredno, pa prav nič ne vpoštevata lastne narodnostne individualnosti in svojstvenosti.«

Ker je članek pisan z ozirom na današnje razmere, je nas seveda zanimalo, kdo so ti izkorenjenjenci, ki »še niso narodni renegati« v navadnem pomenu besede, ker renegata smatramo navadno samo človeka, ki zataji svoj jezik in s tem svojo narodnost.

Narodno izkoreninjenci so bili torej vsi oni možje, ki so se borili za napredek na slovenskih tleh, »ker so se borili z duhom tuje kulture« proti duhu kulture lastnega naroda. Taki izkoreninjenci so bili torej vsi naši prvi pisatelji, ker so se borili z duhom tuje kulture kot pristaši reformacije in protestantje proti duhu kulture lastnega naroda, ki je bil — katoliški. Ti možje res niso bili narodni renegati, saj so oni prvi pisali slovensko besedo, toda oni so bili »mogoče še hujši nasprotniki lastnega naroda«, ker so se borili proti njemu... ker jim je bil več vreden tuj narod in njegova kultura kot pa njih lasten narod. Bili so torej izkoreninjenci. In ker pisatelj zahteva, da taki izkoreninjenci ne smejo biti izobraževalci naroda — torej še manj učitelji in profesorji, ki so izobraževalci naroda po svojem poklicu — bi iz tega sledilo, da niti danes ne smejo v šolo in med narod »izkoreninjenci«, ki so usmerjeni le k temu, kar je duhovno in kulturno pomembnejše in več vredno... še manj pa da bi slavili one izkoreninjenke, ki so že v prejšnjih stoletjih tako grešili proti lastnemu narodu, da so sprejemali darove tuje kulture in se borili zanje, ker so jih smatrali koristne tudi za svoj narod, pa pri tem niso prav nič vpoštevali »lastne narodnostne individualnosti in svojstvenosti«.

Pisatelji naše protireformacije, ki so bili strumni katoliki, so bili torej mnogo bolj zakoreninjeni v našem narodu — po naukih tega pisatelja — ker se niso borili »proti duhu kulture svojega naroda«...

In vendar smo postavili Trubarju v Ljubljani spomenik, temu izkoreninjenju. Z njim vred so bili izkoreninjeni vsi, ki so se borili. Hm! Ali ne pridemo do čudnih zaključkov? Nam pa se je doslej zdelo, da je bil Trubar najbolj globoko zakoreninjen slovenski človek, ki se je bori proti duhu kulture lastnega naroda zato, ker je bil ta duh tuj, duh, ki je moril, duh, ki ni bil od višjega duha...

Pa pojdimo naprej! Ali ni Cois tudi oboževal tuje kulture in se v duhu te kulture boril proti duhu — proti zaostalosti in nevednosti lastnega naroda. In njegov učencec Vodnik je samo izvrševal njegove navedbe in načrte...

In Prešeren? Ali niso tudi njemu očitali, da se bori proti duhu kulture lastnega naroda?! Ali ni bil tudi Prešeren iz-

Ali smo res manjvredni?

Pogledi se izpreminjajo

Pred približno enim letom, ko je val splošnega pesimizma dosegel svoj vrhunec, posebno v gospodarskem pogledu, so se marsikje slišale besede: da nikakor nismo sposobni za samostojen razvoj, da sami ekonomsko ne pomenimo mnogo in da brez drugih sploh ne moremo ničesar. Vse se je gledalo s črnimi očmi in zato smo videli tudi sami sebe v kar najslabši luči.

Baš nasprotno temu mišljenju pa je bilo naziranje, kateremu smo se predajali do nastopa krize. Sami sebe smo prepečevali kako smo bogati, kako lahko dobro živimo itd. Na ta način je tudi večina naših ljudi živela mnogo bolje nego bi prav za prav odgovarjalo našim gospodarskim možnostim.

koreninjenec? Ta najgloblje v lastni zemlji zakoreninjeni človek! Ali je bil zato nasprotnik lastnega naroda, ker se je boril proti razmeram svojega časa in proti »duhu kulture«, ki se mu je zdel »duh praznote« in »božjega prazen duha«?...

Dasi poglavje glede izkoreninjenecv ni tako jasno, da bi mogli takoj vedeti, koga pisatelj misli, je vendar iz celotnega članka razvidno, kdo so »izkoreninjeneci« našega časa. Ker je v članku pred vsem govor o vzgoji in izobrazbi, zahteva pisatelj, da morajo biti drugi trije tipi izločeni iz šole in vzgoje in da morajo biti k temu delu dopušteni samo »narodno zakoreninjeni«, ker »ostali trije ne morejo postati izobraževalci naroda« in nimajo za to niti pravice! Pozor jugoslovanski nacionalisti, ki vas je mnogo med narodnimi vzgojitelji, učitelji in profesorji, kajti za izobrazbo je primerno le to, »kar je svojstveno slovenskega«. In v zaključnih stavkih je po vrsti našeto, kakšno bodi izobraževalno delo pri nas in pod točko 6. čitamo:

»Izobraževanje naj se vrši v slovenskem duhu in naj goji tega duha.«

Iz tega se še bolj jasno vidi, kdo so izkoreninjeneci, ki jim je več vreden kak tuj narod in njegova kultura kot pa njihov lastni narod...

Če še povemo, da je pisatelj vzgojitelj našega učiteljskega naraščaja, ki bi moral torej po mnenju gosp. profesorja izobraževati učence samo v slovenskem duhu in gojiti samo tega duha, ne pa v jugoslovanskem nacionalnem duhu — kot smo usmerjali našo vzgojo doslej — potem mislimo, da smo povedali dovolj.

Narodno zakoreninjenci človek je namreč tako zakoreninjen, da med tistimi koreninami ne razlikuje več svojih lastnih in tujih, zato je tako priraščen na zemljo, da ne more niti malo dvigniti glave, da bi se ozrl po svoji okolici in pogledal, če ni morda v svetu kaj novega, kajti časi se izpreminjajo in tudi narod se mora izpreminjati z njimi v toliko, da se mora prilagoditi ev. izpremembam, ki okoli njega nastajajo, in kdo bi mogel trditi, da bo koristno za naš narod, če v njem gojimo duha — ki je bil bolj slovenski — iz leta 1914., namesto duha, ki nas vodi in ozivlja po l. 1918!... In kam nas bodo vodili zakoreninjenci, ki bodo oboževali vse, kar je našega, tudi če je slabo, in odklanjali vse, kar je tujega, tudi če je dobro!

Res je, vsa rast naroda in njegove kulture mora poganjati iz lastnih korenin, toda zakoreniniti se sam vase in ne videti širokega sveta, kot ga vidijo izkoreninjeni, in pospeševati domačo rast s tem, da omejim svojo plast od vsega sosednega sveta, s katerim moram živeti skupno življenje, to se pravi res boriti se proti lastnemu narodu, ki naj bi v znamenju duha neke lastne kulture ostal zaprt sam vase, namesto da bi uveljavil svoje sile v svetu, da bo mogel živeti.

Slovenska inteligenca je res deloma narodno zakoreninjena (zagrizena), deloma pasivna in brezbržna glede usode svojega naroda (teh je prav malo!), deloma mednarodno usmerjena, a večina toliko narodno izkoreninjena, da čuti bližino bratskega sveta, ki je združen v narodni državi, in bo v korist slovenske mladine vršila svojo dolžnost z nacionalno vzgojo v duhu jugoslovenskega edinstva.

manjvredni?

Naravno je, da se je pojavilo takoj v prvem trenutku, ko je bilo treba pričeti varčevati, splošno javkanje in obup. Mesto prejšnjega optimizma je zavladal največji pesimizem, iz katerega se pa vendar v zadnjem času razvija neko strogo stvarno, vendar pa z vero v uspeh prežeto gledanje na naše gospodarstvo in njegovo bodočnost.

Razmere so dozorele

Ako opazujemo težko dobo, ki jo je preživelo in jo še preživlja naše gospodarstvo, potem zamoremo ugotoviti, da se nahajamo po dosedaj prestanih borbah na mnogo trdnejših tleh, nego pa smo se nahajali prej. Edinice, ki so preživele krizo, so ojeklenele in kar je še najbolj razveseljivo, in kar izgleda skoro neverjetno, v

težji krizi se je naša industrija zadovoljivo razvijala. Nova podjetja pa so postavljena na zelo stvarno podlago. V današnjih časih se ni igrati z denarjem in tudi posojil se ne dobi na tako enostaven način. Radi tega je treba pri osnovanju novega podjetja razpolagati v mnogo večji meri z lastnimi sredstvi, nego pa je bilo prej v navadi.

To pa je v stvari, poleg mnogih pridobljenih izkušenj, tudi edini, čeprav zelo pozitiven in z mnogimi žrtvami spremljan rezultat našega gospodarskega razvoja v zadnjem času.

Iz današnjih prilik, današnjega stanja pa sledi tudi še nekaj mnogo važnejšega. Razmere so namreč dozorele tako daleč, da stojimo pred nujno potrebnimi reformami, kajti za njihovo oživitvoro so dani vsi potrebni predpogoji. V času krize se reforme ne more izvajati, sedaj pa, ko je najhujši stadij bolezn, vsaj upajmo, v glavnem minil, je čas, da pričnemo svojo pot navzgor. V tem trenutku pa je izredne važnosti naša nova usmerjenost, ki jo moramo zavzeti, ako nečemo dovesti našega gospodarstva na stara kriva pota.

»Obljubljena dežela«

In baš zato se mi zdi potrebno povdariti, da smo popolnoma sposobni za samostojen gospodarski razvoj in če trenutno ne moremo doseči tega, kar si želimo, ni s tem rečeno, da se moramo pretvoriti v sužnje internacionalnega kapitala. V kolikor vodimo politiko »odprtih vrat« je to popolnoma v redu, toda voditi jo moramo na tak način, da onemogočimo tujemu podjetniku masne zasluge na račun našega stradajočega delavca.

Kajti dokler bomo sklepali z inozemstvom tako nerodne pogodbe, dokler bo vsa naša nacionalna industrija slonela 90% na tujem kapitalu in trošila 5 milijard dinarjev letno na osebne izdatke svojega upravnega uradništva in strokovnjakov, ki jih tvorijo večina tujci, do tedaj bomo res predstavljali »obljubljeno deželo« za tuje krvošese.

Tuj kapital — rudniki

Saj bi sicer ne mogli mirno gledati, kako se lepo obrestuje tuj kapital, vložen v naši industriji in trgovini, medtem ko naš delavec gladije. 5 milijard letno na osebne izdatke pri upravljanju podjetij. Vso to, s katero bi se lahko preživljali vsi naši brezposelni. A na žalost so potrebni tisti »nenadomestljivi«, kajti naše pleme je najbrže zelo »inferiorn«, da se mu še do danes ni posrečilo iz svoje srede vzgojiti potrebnih strokovnjakov.

Mrzla ironija veje iz te činjenice, kajti vsakomur je znano, kakšna je usoda naših mladih izobražencev, lahko rečem: zelo sposobnih izobražencev, katerim se pa ne nudi niti možnosti da žive, kje šele, da se razvijejo in tudi nekaj dosežejo. Isto je z našim delavcem. Smo pač sredstvo eksploatacije. Do leta 1918. so nas politično, sedaj nas pa ekonomsko. A tudi tu moramo pričeti borbo, ki mora končati z zmago.

Problem naših rudnikov kriči do neba. Svojih 30—100 in še več odstotkov dividend pač v današnji krizi ni malenkost. In kdo jih plača? Naša kri! Kdo jih uživa? Tujec! Denarja se niti ne investira v naši državi, temveč se ga izvažava v inozemstvo,

in potem nikakor ni čudno, ako se počasi, a konstantno manjša zlata podloga Narodne banke. Obresti in anuitete za neracionalno uporabljena državna posojila, neupravičeno velik zaslužek tujega kapitala, vse to je ono, kar mi tujcem dajemo, vse kar smo prejeli, jim dvojno, trojno vračamo.

Čemu bi redili druge?

Potem pa naj še padejo glasovi, da smo ekonomsko manjvredni! Ako bi to res bili, potem bi naša država ne bila tako prikladna za investicijo tujega kapitala, ki mu je temeljna lastnost, da sili tja, kjer čim več zasluži. Res je, da nismo bogati na kapitalu, danes smo razmeroma siromašna agrarna država, ki pa ima velike razvojne možnosti. In drugo, mi imamo predobro (ali pa prepokvarjeno) srce in ne vemo (nočemo) postopati s tujim kapitalom tako kot bi bilo treba, kot s sredstvom, ki naj služi prvenstveno našemu razvoju. Seveda naj tu tudi primerno zasluži, toda na način, da nas ne bo nihče mogel nazivati, še manj pa smatrati, za kolonijo vseh ekonomsko močnih sil. Čemu bi mi redili druge, ko pa sami skoro umiramo.

Vkljub temu smo vzdržali

Vse to je samo par primerov, samo kapljica iz morja. Ako pa tem činjenicam dodamo še bister pogled na splošne razmere, potem lahko uvidimo, da razpolagamo z vsemi predpogoji za uspešen razvoj. Seveda si pa svojega položaja ne smemo zamašiti tako optimistično kot smo si ga nekad. Vsako resno delo mora biti trezno in solidno.

Toda vkljub temu, ako živi tako veliko število ljudi od naših žuljev, ako se pri nas razmeroma tako dobro zasluži in če smo vkljub tolikim izrabljanjem, ki so se dogodila, ostali še vedno na nogah, potem je s tem brez dvoma dokazana naša življenjska sposobnost. Treba je le, stvari urediti tako, da nam bo tudi res ostalo to, kar mora biti naše. V gospodarskem pogledu moramo dokazati svoj ponos, ne pa samo sklanjati glavo, zahvaljujoč se, za milostno podeljene drobtine.

Lahko bi zbrali primerno količino domačega kapitala, v kolikor bi ga ne dobili, bi nam stal sigurno na razpolago tuj kapital. Saj bi najbrže prihajal še vedno v državo, vkljub izpremenjenim pogojem, ki bi jih tu užival in na primerno mero omejeni možnosti dobička.

Pri javnih delih bi bilo treba določiti minimalen zaslužek našega delavca, ne pa dopustiti, da ga tujec izrablja do skrajnosti. Z vsoto strogoj bi morali zahtevati, da ima v naši državi prvenstveno možnost zaslužka naš človek. Itd. itd.

Predpogoji so dani, a manjka razumevanja

Mnogo je stvari in predlogov. Toda eno je neomajno: Imamo vse predpogoje, našli bi se ljudje, ki bi lahko izvedli potrebne reforme. Kajti zavedati se moramo, da današnja kriza ni samo kriza gospodarstva, ampak je to kriza družabnega reda kot takega.

Mi nismo manjvredni, ampak smo spočiti in neizrabljeni ter z ozirom na to mnogo sposobnejši od drugih narodov. A manjka nam nekaj, manjka nam tako izobražen

narod, ki bi znal ločiti obljube in besede od dejanj, pri tistih ljudeh, katerim izroča vodstvo svoje usode, kajti na žalost še

vedno žanjejo strankarske strasti in demagoštva, mesto treznosti in realnosti.

Boris S.

Naša šolska mladina

Pritožb o naši mladini je mnogo — premnogo in je danes zelo nepopularno zagovarjati mladino. Vendar hočem svoje mnenje odkrito in javno izraziti.

Iz lastnih izkušenj in nepristranskega dolgoletnega opazovanja sem se prepričal, da so otroci osnovne šole sedaj lepšega vedenja, kakor pred desetletji in so ne ljubi incidenti med otroci ali celo kriminalni slučajji mnogo redkejši. Nasprotno se sedaj od otrok osnovne ali narodne šole mnogo več zahteva ko prej in so otroci, zlasti po nekod, pre zaposleni s šolo, telovadbo, domačimi nalogami in drugim delom, da lahko rečemo — ubogi otroci. Saj niso redki slučajji, ko pomaga otroku vsa rodbina pri domačih nalogah (računskih, slovniških, risarskih) in še ni popolnoma v redu.

V gimnazijo, meščansko šolo smo prestopali z 11, 12, 13 leti, ali še celo starejši, krepki in zdravi, zreli za študije. Danes pridejo v I. razrede po večini 10-letni, negodni otroci. Nalagajo jim vsaj toliko ko prej, večinoma pa še več, ker smatra vsak profesor svoj predmet kot najvažnejši, potem se pa čudijo, da ne gre gladko. Prej smo imeli za vse predmete učne knjige, danes pogosto ni knjig in vse pišejo. Študiral sem na treh zavodih in med vsemi številnimi profesorji je samo eden izločil knjigo in narekoval učno snov. Bil je izredno marljiv profesor, ni se pa zavedal, da muči dijake in jim dela hudo krivico. Kdor poučuje brez knjige, mora izpremeniti način pouka in temu primerno popolnoma izpremeniti način izpraševanja. Danes je običajno narekovanje, oziroma, kar je za dijake še težavnejše, profesorji predavajo, dijaki pišejo, kolikor morejo in pogosto šele doma sestavljajo učno snov iz ne vedno prvostnih predavanj. Čital sem nekoč stenografski zapisek predavanja, ko profesor ni bil posebno pripravljen. Sam dotični profesor bi zmalaj z glavo in vzklil: »Neverjetno«, če bi mu kdo prečital.

Iz statističnih podatkov je razviden negativen uspeh po 30, 40, 50%, v nekem razredu semestralno celo 70%. Tu nekaj ni v redu, a ne samo pri mladini. Ne maram zagovarjati lenih, zanikernih dijakov, kakršnih je gotovo tudi sedaj precej, kakor jih je bilo vedno dovolj in še preveč, vendar je prevelika strogost slabo vzgojno sredstvo. Za časa mojih študij je nekoč v 1. tečaju padlo izmed 27 gojencev 23, drugi tečaj je bil uspeh mnogo ugodnejši, ker je dotični profesor, ki je dal največ slabih redov, odjenjal in uvidel, da ne morejo dijaki toliko znati, ko profesor.

Navedem še sledeče podatke: od 44 učencev 4. gimnazije je v nekem kraju napravilo malo maturo 13, od 33 maturantov iste gimnazije je napravilo maturo 18. V jesenskem terminu je padlo pri drugem izpitu od 25 učiteljev 11, predlanskem drugod od 70 — 33ih. Potem pa majejo z

glavo in tožijo o nesposobni mladini. Jaz si upam povedati tu in povsod: uboga mladina! —

Z dovršeno 4. gimnazijo so šli prej v službo k pošti, železnici, davkariji; z maturo so kaj lahko prišli kot uradniki zlasti k pošti in železnici. Učitelji so pogosto že drugi dan po maturi nastopili službo, drugi so si poljubno zbirali službene kraje, na razpolago jih je bilo po 10 in še več v okraju. Danes so jim študij podaljšali za 1 leto, potem še čakajo 2—3 leta na službo. Ko bi merodajni činitelji vedeli, kako ti mladi ljudje hrepene po službi in na drugi strani, kako se te nezaposlene siromake izkorišča, bi gotovo bolj skrbeli zanje. Instrukcije po 5 Din od ure, ročna dela po 1 Din od ure, to so služki in potem se ne smemo čuditi, če bo nekaj mladine šlo stran pota.

Ko je govoril brezposelni učitelj razburjen o tem stanju, so ga hoteli proglasiti za komunista in protidržaven element, dasi je nacionalec in sokol.

Včasih so mladini stavili za zgled pesnike, pisatelje, filozofe, učenjake, slavne vojskovodje — danes navdušujejo mladino ponekod za ljudi kakor sta Hitler in Mussolini. Navedem le en primer, sličnih je mnogo po svetu. Požig Narodnega doma v Trstu je bil za zločinca brez kazni, brez posledic, slavil se je tam celo kot nacionalno junaštvo.

Nekaj mladine je prišlo za zamrežena okna radi političnih prestopkov, ali naj bo to povod nezaupnosti do vse mladine? Mladina vseh časov je svobodoljubna, požrtvovalna za svoje ideje in ne preračunava vnaprej posledic posameznih besed. Zlasti visokošolska mladina je uživala nekdanje velike svobode. Koliko izmed nas, ki smo v življenju bili na važnih službenih položajih in v javnosti igrali pogosto vodilno vlogo, bi bilo uničenih v mladosti, ko bi bila avstrijska oblast zvedela za naše želje in cilje in za naše, za tiste čase, res pogosto nepremišljene besede. Med vojno so take reči plačevali z vrvjo. Nas je ščitilo zgledno tovarništvo; med dijaki ni bilo denuncijanta in če se danes najde že v nižjih šolah, ni kriva mladina, krivi so tisti, ki mladino zapeljujejo v ta najgnusnejši posel. Uboga mladina! Ko bodo dorasli in prišli do kruha, bodo gotovo previdnejši v besedah in dejanjih. Življenje jih bo privedlo do novih nazorov, lahko bodo še vrli, pošteni državljani.

O sedanjih dobi polaga na jezik svoje mu junaku norveški pisatelj K. E. sledeče besede:

»Čas, ki pride po vojski, bo hujši kakor vojska sama. Vse kar je krutega in groznega, se razodeva v vojski, toda vse, kar je klavernega, pohlepne, nizkotege, sebičnega, podlega, bo prišlo na dan in bo rjavelo, ko bo vojske konec. Duhovno življenje se bo izpremenilo v puščavo, in vsa srca bodo nehala goreti.

Ado Makarovič, Celje:

SLOVENCI SMO PRANASELNIKI NA SVOJI ZEMLJI (DA SMO PRIŠLI ŠELE V 6. STOLETJU NI MOGOČE DOKAZATI)!

Med znanstveniki, ki skušajo pobiti mnenje o veliki starosti Slovanov na svoji današnji zemlji, je edini Kos, ki vzame to stvar resno! Zasmehovati jih zna vse polno, pri čemer pride na dan le nemot, da bi to trditelj pobili! Kos je izjema! On je zbral »Gradivo za zgodovino Slovencev« in torej ve, da pred Slovani, ki jih omenjajo bizantinski pisci, ni govora o južnih »Slovanih« v Evropi, torej tudi ne o — Slovenceh! Slovani pa nimajo samo tega imena!

Jaz trdim z mnogimi drugimi, da so Slovani bivali v Italiji davno pred Kr. in da so to ljudstva, imenovana Veneti in Karni! Prvi je to trdil Davorin Trstenjak v svojih mnogobrojnih študijah. Proti njemu se najbolj obrača dr. Kos v svoji razpravi »Kdaj so Slovenci prišli v svojo sedanjo domovino« (Izvestja muzejskega društva za Kranjsko, 2. VI. l. 1896.)! Od tedaj se ta zmaga dr. Kosa smatra za končnoveljavno! Za tem ni mogoče nobeden ugovor več! Vendar stvar malce drugače izgleda, če obiščemo same gospode nasprotnike! Pobiti ne more Trstenjaka niti Kos! Naše stališče pa je: Dokler rečenih faktov in imen ne znaš drugače razložiti, oziroma jih sploh ne znaš razložiti, je pošteno, da pušči drugim govoriti, če je potem to tebi ugodno ali ne!

Dokazati hočemo to starost najprej z etimologijo! To smatra Kos za slabost, ker s pomočjo etimologije se po njem — vse dokazuje! Ali je to res? Gospodje zgodovinarji se od nekdanj boji etimologije! Dokaži n. pr., da so Slovani »Srbi«! S pomočjo etimologije tega imena ne moreš! In Srbi so vendarle Slovani! Ni res torej, da se da jezikoslovno vse dokazati! Ali so Longobardi Germani? Nikakor po imenu! In Slovani? (Da postane

stvar smešna!) Kaj naj pomeni to ime? Ali ni bilo že več razlogov za to ime?! Romanisti v Italiji n. pr. še vedno verjamejo v pomen — sužnji = Slavi (g. Esklavenoji)! Odkod je mogoče dokazati (prosim: dokazati)! Da je ime — slovensko? In vendar slovensko je! Pa če bi tudi ne bilo slovensko, Slovani so — Slovani, kaj ne? Tako je tudi težko dokazati iz imena Vendi, Karni itd., da so ti narodi slovenski! Zato je lahko dvomiti v dokazovanja Trstenjakova!

Vzemimo en primer: Vendi! Če so Vendi na severu Slovanov, so umevno tudi tisti na jugu — če je ime — slovensko! Moje mnenje je, da je ime — od vode — »Vande«: Vandi — Vendi! Ali je kateri izmed gg. nasprotnikov razložil smiselno to ime v keltščini ali kateri drugi — ščini? Vsi stoje pred temi imeni kot pred ugankami in ne vedo, kaj bi! Po njih mnenju nam tako ime ostati nerazumljivo! Vendi so jim — Kelti!

Ali ve kdo povedati, zakaj so tuji in kateri tuji (in zakaj prav ti) imenovali Slovence — Vende, Vinide? Nihče! Zakaj so samo severni Vendi Slovani?

Kos dela krivico Trstenjaku, ko mu zameri, da je poizkušal več razlag pri enem imenu! »Zakaj dve razlagi? Le jedna more biti prava!« Najprej: Zakaj toliko razlag v zgodovini, ki se hrani od starih listin? Le ena more biti prava! Ali niste že doživeli, da je vsa drugačna zgodovina nekega naroda, če jo piše prijatelj ali po sovražnik! Ali se ti ni še pripetilo, da je znanstvenik v mladih letih tako pisal, a kot starec drugače! Ali ni mogoče za neko ime dokazati, da je slovensko, a kaj pomeni ne? Tako je prav jasno dokazal Brückner, da je božje ime Samargl slovensko, a pomena mu ni mogel določiti! In Trstenjaku je šlo v prvi vrsti za to, da je slovensko!

Pri Trstu je zopet isto! Naj bo res, da je za »Tergeste« 15 razlag! Slovenska razlaga je: ali »tržišče« (tržičan!) ali trst (grič Trste-

nik!)! Razlaga imena je brez soli, če ne pokazati dokaz na zemlji, kjer kraj leži! K temu rečem samo to: Kdo je tako moder, da razloži, odkod je prišel v Trst »hrib« »Trstenik«? Ali so ga tako imenovali Slovenci po mestu? Kako se je prej imenoval, če ga italijansko govoreči Tržačani imenujejo »Terstenico«? Če Belenus ni Belbog, je vseeno slovensko božanstvo — Velen (Veles)!

Noriki niso bili Slovani, čeprav to trdi ruski kronist Nestor! Ze ime samo je tako, da skušaj razložiti v našem jeziku. Zelo verjetna je razlaga dr. Tume. Najbolj čudna je tista od M. Stepančičeve (v »Jadranski«), da je bil veseli starosta plemena imenovan Norik (= norec) in po njem vsi njegovi. Filološka modrost se bo zgazala nad končnico -ik! Moralo bi stati -ee! Kot da mora tako biti, kot da on ve prav zagotovo! V starem koroškem opisu pravimo »svetlikov«! Logično, da je to napaka! Filolog ve seveda boljše kot tisti, ki je takrat živel in pisal (Krek)!

Pa vrnimo se k Norikom! Nestor opisuje zmedo jezikov pri zidanju babilonskega stolpa in potem: »od Jafetovega plemena so Norici, ki so tudi Slovenci!« Kdo ne razume to tako, da so stari Norici — Slovenci, vsaj kot to misli Nestor? Ne, pravi Kos, Nestor tu ne trdi, da so bili slovenske narodnosti tisti Noriki, ki so živeli za časa Rimljanov, temveč piše le prav na kratko, da so Norici tudi Slovenci, kar je bilo res od konca šestega stoletja po Kr. pa do njegove dobe in je deloma še dandanes!

Ali je Kos premislil, kaj je zapisal? Nestor je živel 500 let po 6. stoletju, ko že davno ni bilo več ne Norika ne Norikov, namreč imena! Nestor je dobro poznal staro zgodovino! Zato so Norik in Norici, ki jih omenja baš in samo rimski stari Norik in takratni prebivalci! Končno, saj govorj o začetku zgodovine! V mislih so Nestorju narodu, ki prihajajo od babilonskega stolpa,

torej stari Noriki! Če pa bi mislil na sodobnike, odkod naj jih imenuje baš Norike, in čemu ne omenja »Vindelike«, »Panonce«, ki so bili leta 600—1100 tudi — Slovenci? Ali smemo verjeti Nestorju, to je seveda drugo vprašanje, ker ga je lahko premočilo samo ime, ki zveni — reci kar hočeš! — slovensko! (Glej roniti — metati, noriti!)

Ne vem, kako bi imenoval »argumentacijo«, da besed, s katerimi je Trstenjak skušal razložiti nekatera težja imena, Kos »ni dobil v najnovejšem slovenskem slovarju!« Ne samo, da bi te besede morale še danes eksistirati, ampak morale bi biti v današnjem književnem jeziku, in v najnovejšem slovarju! Ne rečem, da je Trstenjak baš srečno operiral s svojimi razlagami, a beseda, ki je bila last jezika pred 2000 leti ali še več, ne more stati v — najnovejšem slovarju, kaj še v isti obliki! Kot da bi jezik ne bil živ organizem, ki sprejema vase nove besede, nove besede tvori, jih pretvarja in jih končno tudi izmeče, pozabi!

»Mogoče je«, piše Kos, »da kdo poreče, naj dokažem, da Trstenjakove razlage niso prave. Odgovoriti moram na to, da je dostikrat lahko kaj trditelj, a jako težko dokazati, da je dotična trditev napačna! Trstenjak pa ne trdi, ampak dokazuje! Za toliko besed, imen nihče ne ve razlage! Gospod reče, da je keltška, da je ni treba razložiti! Kdor hoče kaj zanikati mora hkrati tudi nekaj trditelj! Če ti ni prav razlaga, dokaži, da je prav kot ti razlaga! Ironizirati zna vsakdo! Radoveden sem, kako bi kdo razložil ime Sava (Savus) smiselno! Keltsko ali nemško, vseeno! Trstenjaku je to ime od suti (anschütten) potem od sijati, sevati (scheinen) in od Sav — žolt. To niso tri razlage (Kos), ampak samo ena! Če bi Kos bil filolog, bi vedel, da je prvotno ena beseda za suti in sejati in sijati (razsejati, raztrošati svetlobi)! Prav tako je dišati prvotno razdeljevati, odajati (pahnet) vonj, kot je dihati istega po-

Nikdo ne bo mislil na drugo, kakor na lastno majhno korist, dane besede ne bo nihče držal in malopridnost bo v velikih časteh. Toda sredi vse te bede vendarle verjamem v novo mladino, v krepko podjetno mladino, ki more rešiti svet. V novo mladino, ki je prosta majhnih pohlepniških skrbi meščanstva, pa tudi prosta svobodi sovražne vladajočelnosti proletarijata, v novo mladino duha, vanjo upam.

Velika moda

Kmet je stebel države. On je temelj, na katerem počiva vse naše politično življenje. Kmet je tisti, ki daje dotok mestu, on pomlaja mesta. On je edini zdravi del naroda, iz katerega izvira naša kultura. Kmet je oni delovni činitelj, ki je glavni ustvarjalec in največji delodajalec vsem drugim stanovom in poklicem. On je temelj našega gospodarstva. Po zaslugi njegovega števila je on sploh vse, on je najvažnejše, takorekoč vse je samo kmet ali kmet je vse. Sploh je kmet narod. Če govoriš o narodu, tedaj moraš pod tem imenom misliti samo na kmeta. Kmet je vse in samo on je. Vsi drugi so nič in drugih sploh ni in jih ni treba. Malo še manjka, pa bo kak političarski stric uganil, da je kmet — skoraj že bog.

To stopnjevanje je postalo velika moda, katere cilj je — laskanje kmetu kot volilcu in zamamljanje kmeta kot najštevilnejšega volilca. Na vsej tej hvali je tako malo odkritosti, da se je uprav čuditi, da ji kmet še naseda. No, moda je!

Prav tako je to laskanje preračunljeno in varljivo, kakor so še ne pred davnim živiti berači znali izkoriščati bahavost kmeti: »Oh mati, kako si ti še lepa in krepka! In dobra in srečna in bogata. Vaša hiša je blagoslovljena. Glej, županja mi je dala samo merico moke. Tam nimajo toliko kor se kažejo. Pa stara je postala, stara. Ti pa imaš.« Pa se je gospodinja izkazala beraču, dala je dve merici moke in še klobaso, samo, da bi pri drugih pel o njenih vrlinah in jo hvalil.

Iz istega izhodišča gredo tisti, ki s hvalisanjem lovijo kmeta kot volilca na svoje limanice. Do volitev je kmet po njih besedah: najboljši, najpoštenjši, najzdravejši, najmodrejši in še deset in desetkrat naj...eji človek, činitelj, nosilec, tovariš, gosp. itd. Po politvah pozabijo nanj, saj ga bodo zopet lahko dobili k sebi z dobrikanjem in lepimi obljubami. Dobro vedo, da kmet še veliko da na obljube in da rad pozabi. Morajo in hočejo ga pač držati tako in se obnašati napram njemu tako kakor tisti lepi fant, ki se laska vsem

Sedanja mladina je uboga in se bo težko otesla zlih vplivov — vendar tudi jaz zaupam v mladino.

Glavo pokoncu jugoslovanska mladina! — ti pripravljaš novo dobo, boljše bodočnost svojega naroda; potrebni pomočniki so ti: delavnost, treznost, poštenje, neomajna ljubezen in brezpogojna zvestoba do rodne grude, do naše svete zemlje jugoslovanske.

Nacionalce.

dekletom. Ko ga katera koli strahoma vpraša: »Ti, pa sem res le jaz tvoja nevesta?«, mirne vesti tej zaupajoči duši odgovarja: »Seveda si moja nevesta in prisezam, da boš večno moja nevesta.« Revica si besede tolmači tako kot si želi, da bi bilo in ne razume, da ostane večna nevesta, nikoli pa ne postane žena. On ji tako govori zaradi sebe, zato, da ima kaj od nje!

Če bi bili razni prijatelji kmeta res njegovi prijatelji, tedaj bi mu ne laskali tako, povedali bi mu resnico, da namreč v njihovih očeh ni najpametnejši, ne najmodrejši in da ga imajo za bedaka, za vola, s katerim se lahko orje.

Ne samo povedali bi mu jasno, kar bi moral vedeti, pa če je to še tako žalostno in neprijetno. Pomagali bi mu in brigali bi se za njegov gospodarski in kulturni napredek. Kajpak, če bo kmet gospodarsko krepak — ne bo več moledoval za drobtine. Če pa bo kulturno napredoval — bo pa izpregledal in se ne bo več pustil varati.

Zakaj mu vsi njegovi prijatelji kljub krvavi potrebi ne dajo kmetijske zbornice? O, saj se potegujejo za njo. Saj je med proračunsko debato v narodni skupščini nekaj poslancev govorilo o tem. Da, eden je celo vlado prosil naj da kmetom kmetijsko zbornico. Zakaj pa ti ljudje kmetijske zbornice ne zahtevajo?

Zakaj se ne skliče vsedrjavni gospodarski svet kakor to ukazuje ustava in zakon? Naj izpregleda in naj bo pameten. Če noče verovati nam, pa naj verjame kmetijskemu ministru dr. Šrkulju, ki je med proračunsko debato čutil za potrebno, da je v parlamentu pred vsem svetom izjavil, da so tudi v predstojanjuški dobi vse stranke v svojih programih imele na prvem mestu skrb za kmeta, toda, da so bili taki programi le demagoška sredstva, a niti ena stranka ni izpolnila svojih danih obljub in da je vsaka stranka v parlamentu kmeta pustila na cedilu.

Kmetje, mislite! Čas je!

namesto nemških, tako-le: »Jaz moram držati tiste liste, ki jih gostje zahtevajo. Za nas je kavarna kšeft. Mi moramo postreči svojim gostom, če ne, pojdejo drugam.« Ta kavarnar ima s svojega stališča prav. Zavisno je torej od gostov, ali bo mogoče prinesiti v naše kavarne več slovanskega časa, da odpravimo oni naval nemškega listja, ki daje še sedaj našim mestom polnemeski značaj. Pa že slišimo filistrsko vzdihovanje naših dam in starih gospodov, češ: »Saj ne razumemo češko in poljsko. Pustite nas pri miru s takimi stvarmi!«

Mi pa ne smemo pustiti, da se nemška kultura v vseh mogočih oblikah širi po vseh naših, tudi najmanjših mestih in trgih. Priznamo, da ima ta kultura pri nas isto upravičenost kot vse druge — N. B. v kolikor nam prinaša kulturne darove — ne sme pa imeti prednosti in prvenstva, da se mora pred njo umikati domača in slovanska kultura.

To velja predvsem za tri javne ustanove, kjer se preobliča nemške kulture kaže najbolj javno, to je:

1. na književnem trgu,
2. v filmih,
3. v kavarnah.

Naravno je, da bo nemška knjiga imela slej ko prej k nam svoj dostop in da bo nam kot nositeljica svetovne kulture vedno dobrodošla, posebno, ker se odlikuje po lepi obliki in nizki ceni. Toda vse naše delo na vzgojnem in književnem polju moramo usmeriti tako, da bo nam nemško knjigo čim prej in čim bolj nadomestila domača, najprej slovenska in srbohrvatska in kolikor mogoče slovanska ali francoska knjiga. Prvenstvo, ki ga še danes uživa in po knjigarnah in knjižnicah kaže nemška knjiga, ni v soglasju z našo nacionalno zavestjo in ne prinaša o naši kulturni osamosvojitvi. Vemo, da je na tem polju boj težak, a delati moramo vsi za zmago slovanske knjige. Le počasi se obrača v tem oziru na bolje. Naša založništva — to moramo priznati — so vkljub krizi in drugim težavam marljivo na delu, da nam s svojimi zbirkami nadomestijo nemško knjigo. Popolnoma to ne bo nikoli mogoče — ker se ne moremo ogradi s kitajskim zidom — a od leta do leta bo boljše. Zmago moramo pospešiti sami s tem, da posegamo po domačih in jugoslovanskih knjigah in podpiramo domače založbe. Naše delo bo pospeševalo tudi čas, ker bo čim dalje manj ljudi tako obvladalo nemščino, da bodo mogli čitati nemške knjige. Čez par desetletij se bo že pokazal na tem polju velik napredek. Naša dolžnost je, da vsi nacionalisti pri tem sodelujemo.

Glede filma smo doslej še popolnoma odvisni od nemške produkcije. Zaljubljeni Čehi se že počasi osamosvajajo in so tudi nam poslali že par posrečenih filmov. Zanimivo je, da ti slovanski filmi dobivajo svoje odjemalce v predmestjih — n. pr. v Šiški in v Mostah — dočim mestna gospoda — vkljub svoji »zavednosti« — uživa samo nemški kino, češ, da slovanskih jezikov ne razume. Tudi v tem oziru bo boljše. Slovanski filmi se nastajajo. Posebno ruski bo kmalu prekašal vse druge. Koliko je danes ljudi, ki ne razumejo nemščine, pa uživajo nemške filme. Prvi zvočni film v Ljubljani je bil angleški »Sonny-boy«, pa smo vsi razumeli. Tako bomo razumeli tudi češke, poljske in ruske — samo če bodo dobri. Seveda tudi tu ne smemo čakati, da bo dobra stvar sama zmagala — ker se bodo Nemci z vsemi sredstvi trudili, da si ohranijo naše pokrajine za svojo filmsko produkcijo — ampak moramo povsod in na vse načine pospeševati smisel za slovanski film. Izgovore, da »ne razumemo«, je treba kar najodločneje zavrniti in ljudem odpirati oči, kakšnega pomena bo,

* Pri nas in na Češkem je to delo prevzela JČ Liga, ki zasluži pri tem vso oporo javnosti.

ko bo pri nas, na Češkem in Poljskem zmagal slovanski film in se bomo na tem polju drug drugega podpirali. Dokler tega ne dosežemo, se Nemci lahko v pest smejejo naši nezmožnosti. Tu ne gre samo za jezik, gre tudi za duha, pa tudi za kruh, kajti pri bodočem slovanskem filmu si bodo služili kruha tudi naši ljudje.

Isto velja glede ilustriranih in drugih časopisov in glede kavnar. Današnje stanje nam gotovo ni v čast. Kavarniški filister še danes ne more živeti brez »Wiener Journala«, »Tagespost«, »N. Fr. Presse«, »Interessantes Blatt«, »Musketen« itd. Toda ta kavarniški filister izumira. Izumrl ne bo nikoli in par nemških listov bodo imele naše kavarne tudi v bodočnosti že zaradi tujih gostov. Preobliča nemških listov po naših kavarnah je nenormalen pojav, ki samo priča, kako globoko smo bili zakopani v nemško miselnost. Mladina čita nemške liste že manj, pozneje jih bo še manj, ker jo bo oni svet malo zanimal in tudi jezika več ne bo razumela. Da je včasih naš kavarniški — in tudi čitalniški gost vkljub svoji narodni navdušenosti — čital nemške vodilne liste, je razumljivo, ker so to bili vodilni listi države, v kateri smo živeli. Sedaj tega ni več. Kar se važnega zgodi v Avstriji in v Nemčiji, izvemo iz slovanskih listov. Zato bi po naših kavarnah mogli opustiti že marsikak nemški list, brez katerega bi naša inteligenca prav lahko živel, samo malo ponosa je treba. Kavarnar seveda v tem ne more biti prvi bojevnik za čiščenje, ker bi mu gostje očitali, da neče plačevati listov, pač pa je naša dolžnost, da povemo resnico v oči ljudem, ki je sami ne vidijo. Samo pomislimo, koliko gre našega časa in pr. v Avstrijo in koliko prihaja avstrijskega k nam! Kakšna gospodarska škoda! In vse to je samo stara razvada. Isto velja za ilustrirane časopise. Nekateri so potrebni prav tako, kakor bi morali biti vsaj v enakem razmerju z njimi tudi francoski, oziroma angleški časopisi. Večina pa ne — in bi jih prav lahko in dobro nadomestili z vsaj takimi, če ne boljšimi slovanskimi ilustriranimi, posebno šaljivimi listi. Vemo, da bo zopet filister tarna, da ne razume, a mladina bi morala že davno napraviti konec škandaloznim razmeram po naših kavarnah, omejiti nemško časopisje na pravilno mero, vse drugo pa nadomestiti s slovanskimi revijami. Tu gre itak večinoma za slike in ilustracije — in tistih par vrstic teksta, ki je k temu potreben, razume vsakdo, ki ima malo dobre volje. Ako te izpremembe nismo zmogli izvesti, dokazujemo pred vsem svetom, da je naše slovanstvo samo v besedah, v resnici pa smo zakrknjeni nemškutarji.

To vprašanje pa je važno tudi za našo domačo produkcijo, kajti razvoj našega ilustriranega časopisja in z njim naše tožadene tiskarske obrti bo mogoče šele tedaj, ko bomo tuje blago nadomestili z lastnim. Ako Poljaki, Čehi in Jugoslovani vpeljejo v svoje kavarne in druge javne lokale — kar bi bilo z narodnega stališča naravno in samo po sebi razumljivo — namesto nemških svoje slovanske ilustrirane revije in časopise, se bomo ne le bolj poznali in spoštovali, ker bomo v teh revijah videli lastno slovansko življenje, ampak bomo ravno na tem polju bolj napredovali in se s ponosom pokazali — pred seboj in pred svetom.

Akcija za slovanske liste v naših kavarnah je torej velikanskega pomena in jo moramo vsi podpirati. To je zadeva našega narodnega ponosa — pa tudi domače produkcije, ki daje kruha nam, ne — drugim.

Dosti je še nemške navlake po vseh naših večjih in manjših mestih — čas je, da jo pospravimo in jo nadomestimo z domačimi in slovanskimi izdelki, ki bodo pričali o naši nacionalni zavesti!

J. B.

Z neolajevanjem naročnine uničujete »POHOD«!

Čiščenje slovanskih mest

Na pobudo »Enote slovanskih žen v Pragi« je bila lansko leto prirejena razstava ilustriranih slovanskih časopisov, poljskih, čeških in jugoslovanskih, pri čemer se je izkazalo, da imamo Slovani na tem polju že marsikaj lepega, s čimer bi popolnoma lahko doma in v javnosti nadomestili tuje, posebno nemško blago, ki doslej uživa prvenstvo pri nas in po vseh naših slovanskih mestih.* Res je, da naša domača produkcija še ne prinaša tako množino te vrste časopisja, da bi mogli

konkurirati z nemško produkcijo, toda pomislimo, da smo mi sami največji podporniki nemškega časopisja in da smo mi tisti, ki pomagamo tujcem do zmage. Na severu in jugu se je začela akcija, da se n. pr. v kavarnah nemški listi nadomestijo s slovanskimi. Kavarnarji, ki so sami tudi naši narodni ljudje, bi radi dali svojim kavarnam bolj slovanski značaj, če bi bili gostje s tem zadovoljni. Neki ljubljanski kavarnar je odgovoril na poziv, naj naroči nekaj slovanskih ilustriranih listov

kaj povedali o Panoncih, Noričanih, Karnih, Venetih, Japodih itd., a nobeden med njimi ne trdi, da bi bili ti razvedri slovanske narodnosti ter govorili kak slovanski jezik.« Tako piše Kos!

Odkod naj ti tujci dobijo izraz »slovanski«, če pa pridejo »Slovani« šele v 6. stoletju po Kr. čez Donavo v Bizantinsko državo? Ime »Slovani«, Sloven, Slavjan za vse naše brate je umetno ime, ki ni prej eksistiralo za vse »slovanske« govoreče narode! Samo nekateri narodi so se imenovali »Slovenci«! In teh narodov (»Slovenov«) pred 6. stoletjem ni bilo v Evropi! Odkod naj po tem takem Herodot, Polibij, Livij, Tacit, Appian, Dio Cassij, Strabon, imenujejo jezik Norikov, Panoncev, itd. — »slovanski«! Od teh ljudi je preveč zahtevati tudi razlikovanje jezika! Kaj je njih bragal barbarski jezik! Ti narodi so bili njih sluge, odkod torej interes za tak jezik? Pisatelji so ta jezik, ki ga niso razumeli, ne poznali, ne primerjali z drugimi »barbarskimi«, imenovali po ljudstvu ali celo po zemlji, torej gotovo ne »slovanski«!

To torej ne drži!

Drugi »sudarec« je vera! Slovani, ki so bili tam prej, so postali rimske, državne vere, potem tudi kristjani in se seveda niso mogli razumeti z došlimi Slovani, ki so bili pogani! In tile tudi bratom-kristjanom niso priznale! No, to je vendar samo po sebi umevno! To dokazuje Kos na dolgo in široko, popolnoma brez potrebe, ker to ne dokazuje ničesar! Jaz mu ponudim še eno orožje! Stari naselniki so sovražili došlece, mogoče prav tako kot Rimljani, kot »barbare! Končno, saj so hoteli njih zemljo! Še to je verjetno, da so bili že napel pelatinjeni in da so se tudi v tem oziru bratje ločili in se pobili med seboj! Iz tega ne sledi, da jih ni bilo prej tam! Bili so, in ni za njimi nobenega sledu več, ker so jih lastni bratje pobili! Žalostna

usoda slovanskih narodov in nič več! Kos sam trdi, da so Slovani, ki so v 6. stoletju posedali svojo novo domovino, »prvotne prebivalce iztrebili« (str. 55. op. 28/p. č.)! S tem se strinjam!

Otročje je pa omeniti, da stari naselniki niso odpadli od krščanstva, da torej tisti Slovani, ki so v Noriku porušili cerkve in pobili duhovnike, niso bili stari prebivalci! Gotovo ne! Kos piše tako, kot bi nam šlo za to, da so Slovani, ki napadajo Italijo v 6. stoletju, že od davna tam! Ne, ampak nasprotno! Pranaselniki so čuvali Italijo pred lastnimi brati, kot so jo čuvali prej pred drugimi! Vodo nositi v morje, se pravi, dokazovati, da so novodošli Slovani bili pogani!

Dr. Kos pravi, da se sosedstvo nekega naroda da dokazati z njegovimi jezikovnimi elementi v govorici! Za stare Slovence, kar se tiče Keltoev to ne velja, kot smo videli! Pa obrnimo bržlo: Kdor hoče dokazati, da ime Veneti ni slovansko, ampak bog vedi kakšno, naj sede in napiše temeljito študijo »o tistih bogvedikakšnih elementih v severni slovanski« — venetščini! Ker če je ime Venedi tuje, je to ime naroda, ki je Slovane premagal, kot Bolgari Slovence (in potemtakem so Slovani pranaselniki na severu!) in jim dal tako ime, ali je to tuje ime za Slovence! Ker pa keltskih elementov v slovanski ni, in so severni Venedi nepobito pristni Slovani, je to velikanska uganka, če ime ni slovansko!

Tudi trditve dr. Vatroslava Oblaka žepa, da je neprekinjenost jugoslovanskih dialektov dokaz, da prej (pred 6. stoletjem) ni bilo tu slovanske govorečih narodov, ker kot sem že rekel in kot z mano trdi Kos, so novodošli Slovani iztrebili prvotne prebivalce in tako tudi Slovence! Sicer pa taka »neprekinjenost« naših dialektov ne bil baš v — uho! Kaj pa Rezijani, Beneški Slovenci? Za te baš najbolj gre! Ne samo to, kdo ve koliko

takih drobcev se je ohranilo in se pomešalo pa utonilo v novem jugoslovanskem morju!

Končno: Kje je dokaz za to trditev, da smo Slovani naselniki pred Rimljani, recimo v Italiji, v današnji Videmski pokrajini, na Oglejskem polju in še dalje v Beneško ravnino?

Dokaz je v popolni nemoči znanstvenega sveta razložiti imena, ki ostanejo stoletja in tisočletja ista, to so imena gor, reke, jezer, krajev. In dubijs libertas! In tu niso samo dvomi, napram Soči, Adiži, Livnici, Brenti, Plavi, napram slovenskim imenom alpskih vrhov (glej Tumove spise!), napram naštetim slovanskim krajevnim imenom, ampak popolna nevednost! Če mi v ta mrak skušamo prinesiti malo svetlobe, zakaj taka jeza med domačimi ljudmi? Ali zato mogoče, ker pade nekaj svetlobe tudi na našo prado, prakulturo, prajezik? Joj, kako smo kratkovidni! Slovani, ki so živeli v Italiji pred Kr., so bili junaki (Karni) in bojevit, a so postali pod rimsko politiko njih branilci, kmetje in vojaki, graničarji! Dajali so kri in imetje za tujo državo, ki so jo v svoji nepolitičnosti smatrali za svojo in jo vzljubili! Tako so sprejeli rimsko državno vero in pozneje krščanstvo, bili so se proti svojim bratom — »barbarom« za latinstvo in krščanstvo! Prav taki so bili tisti, ki so prišli v 6. stoletju! Do pred kratkim so smatrali Avstrijo za svojo domovino in umirali zanj in za »svoje« cesarja! Zavest skupnost lahko ustvari vero, ustvari država in vojska! Sami niso čutili potrebe ustanoviti svojo državo in so se priljubili že obstoječi! Še danes Slovani niso pravi državotvorni element. Le malo boljši smo od tistih »kultiviranih« Karnov od takrat. Ne za narodnost, kot tistim sužnjem, nam gre, ampak za to hlapčevstvo, ki ga imenujemo evropska civilizacija in kultura! Zgodovina se ponavlja! Ali ni že čas, da sami nekaj ustvarimo in tisto branimo do zadnje kaplje krvi?!

mena in je prvotno bržkone rabilo tudi za roditi (dhti = hči)! Končno je Dio (dlaus, deus) = rodeče, ustvarjajoče bitje, Bog = Stvarnik in kot tak svete! Če je »sava« res žolt, je v zvezi s svetlobo = sijati, sevati!

Savo od suti pa razlaga naš narod, ki zna boljše slovenski kot filolog! Ze čujem: ljudska etimologija! In Vaša, o gospodje?! Trstenjak pravi, da so bili Slovani, ki so pred Kristusom bivali v Evropi, sosedje Keltoev! Tega ni treba da trdimo tudi mi danes! Na to naj bi odgovoril sam Trstenjak, a tega žal davno ni več med nami! Po Kosu bi namreč morali eksistirati sledovi tega sosedstva v jeziku do danes! Kako, za božjo voljo, če so pa došleci pobili (kot Kos sam pravi!) staronaselnike? Kdor hoče dokazati bivanje slovanskega življa v Evropi pred Kr., tako hoče Kos, naj dokaže s temeljito študijo: Keltski elementi v Sloveščini! Kakor pa ni od pobitih Latincev sledov v Sloveščini, tako ne more biti keltskih elementov! Če bi se došli Slovani priljubili prejšnjim, potem bi to že bilo mogoče, tako je pa izključeno, če so jih — »iztrebili« — kot pravi Kos!

Če trdimo, da so Slovani od prej tukaj in da so prišli novi v 6. stol., potem »se hoče« mo prikupiti dvema gospodom! Čemu frize? Ali ni to združljivo? Naš gospod je zgodovina in pamet! Pred Kristusom eksistirajo v Italiji in okolici neka sumljiva imena, ki se drugače ne dajo smiselno razložiti nego na podlagi — slovanski! Vsa zgodovina niso vojne, ampak tudi mirno življenje kmetovalca — Slovana! Vsa zgodovina ni pisana v kronikah in vojaških spisih, ampak tudi v krajevnih imenih in v imenih ljudstev!

Po Kosu je to nemogoče, ker stari naselniki niso odvrgli krščanstva, pobili cerkve itd.! To pa je prekratko misliti! Niti so stari menjali vero, niti so jih novi objeli kot brate, in vendar od par stoletij pred Kristusom živi na naši zemlji naše slovansko plemo!

»Rimski in grški pisatelji so nam marsi-

Po naši zemlji

Jesenice

Pred pričama br. Svetlinom Jožetom ind. uradnikom in kinopodjetnikom g. Sablatnikom je v nedeljo, dne 18. t. m. v farni cerkvi na Koroški Beli stopil v zakon z gospodično Pepco Lipuševno naš brat France Pogačnik z Javornika. Odličnemu nacionalistu in zvestemu Odbranašu Francetu iskreno čestitamo z željo, da bi v novem stanu užil kar največ solnce in vso srečo! **Odbranaši.**

Stranje pri Kamniku

V »Pohodu« št. 8 z dne 24. II. 1934 je bil priobčen neki dopis iz Kamniške Bistrice. V smislu tiskovnega zakona se naslov naproša, da izvoli dopis popraviti sledeče:

Občina Stranje je v smislu odločbe bivše gradbene direkcije v Ljubljani št. 2566 z dne 20. junija 1927 in z odločbo Kraljevske banske uprave Dravske banovine V. No. 5179/4 z dne 1. X. 1932 vsakega prispevka k vzdrževanju predmetnega mostu popolnoma prosto in se od strani tuk. občine gradnja mostu ni prav nič zavlačevala. Most imajo izdrževati občine Bistričica in Zupanje njive.

Kljub temu pa je občinski odbor občine Stranje proti volji vseh občanov na svoji seji dne 11. II. 1934 sklenil, da je pripravljen prispevati k gradnji mosta Din 5000.— pod pogojem, da nam občini Bistričica in Zupanje njive povrneti na njih odpadajoči del stroškov, ki smo jih imeli pri gradnji jezov v Bistrici, posipanje in kanalizacije občinske ceste Zagorica—Kregarjevo, katero imajo glasom gornjih odločb izdrževati občine Bistričica, Stranje in Zupanje njive. Sprejeto omenjeno delo, katero smo izvršili z odločbo sreskega načelstva v Kamniku št. 856/1 z dne 12. II. 1932 je občina Stranje že davno plačala, dočim nam občini Bistričica in Zupanje njive svoj prispevek še vedno dolguje.

Kar se tiče Stranskega »mežnarja«, je on kot tuk. občinski tajnik prej omenjene odločbe na seji obč. odbora prečital, kateri je pa potem sklepal po svoji uvidenosti. Isti »mežnar« je l. 1931. pred izpraševalno komisijo, katere predsednik je bil sedanjí rektor univerze Kralja Aleksandra v Ljubljani vseučiliški profesor prelat g. dr. Slavič, absolvirat cerkveno glasbeno solo v Celju z odličnim uspehom. Kako take absolutne imenujejo vsaj malo napredni ljudje, tega gospod, ki sedijo okoli zelene mize pri »Znamnju«, ne bomo pojasnjevali.

Brezovica

I.

Uzbuna, kurirji razposlani. Ljudje se začudeno vprašujejo, kaj se je zgodilo, da je to, na videz tako mirno gnezdo, naenkrat tako oživilo.

Povod za to nenavadno razgibanost je dal članek, priobčen v »Pohodu« z dne 10. marca t. l., ki obravnava vprašanje, kakšne slike bi ne smele biti v javni dvorani.

Očividno je pri tem mislil sliko dr. Korošca, ki je baje visela v dvorani katoliškega doma.

Na ta članek je prinesel »Slovenec« z dne 18. marca notico, v kateri dopisnik razlaga, da v omenjeni dvorani ni druge slike kakor sliki nadškofa dr. Jegliča in pok. dr. Kreka.

Do tukaj vse v redu, vzamemo na znanje, seveda je pa vprašanje, kdo ima prav, dopisnik »Pohoda«, ki nekako namiguje, da je bila slika dr. Korošca, ali dopisnik »Slovenca«, ki to zanika.

Vsekakor pa je zagonetno, da so ljudje okrog Slovenčevega dopisnika naenkrat zaglali krič in vik, da je bila iz dvorane naenkrat vzeta slika dr. Kreka? a na njeno mesto postavljena kraljeva slika.

Odobravamo, da se je ta slika, če je bila res dr. Korošcova, odstranila, mislimo pa, da bi se to lahko zgodilo tudi brez nepotrebnega razburjenja.

Posebni odposlanci so z okrožnico pobirali po občini podpise, naj občani solidarno protestirajo proti raztalitvi cele? občine, ker »Pohodov« dopisnik ne smatra dr. Korošca za največjega Jugoslovana, ker on je prav gotovo mislil njega.

Gospodje, ne smešite se še bolj, in ne poudarjajte toliko svoje nacionalnosti, ki se kaže tudi v tem, da po 15 letih zedinjenja niste smatrali za potrebno nabaviti si za svojo dvorano kraljevo sliko, kar je dalo poleg ostalega »Pohodovemu« dopisniku povod dvomiti o vašem Jugoslovenstvu.

Da pa kraljeve slike v dvorani nimate, ste gosp. dopisnik »Slovenca«, sami priznali v 65. št. omenjenega dnevnika z dne 18. marca ter bi bili, po našem mnenju, neznanemu dobrotniku lahko hvaležni, ako vam jo je res poklonil. **ist.**

II.

V dodatek k mojemu članku v 10. številki »Pohoda« in v odgovor dopisniku »Slovenca« z dne 18. t. m. moram pripomniti sledeče:

Poznam Slovenčev dopisnik se v svojem članku razburja radi moje kritike glede slik v tukajšnji javni dvorani in pravi, da visita tam sliki škofa dr. Jegliča in pok. dr. Kreka (?). Naj ve gospod dopisnik, da jaz v to dvorano ne zahajam in tudi skozi stene ne vidim, kaj v njej visi in stoji, ker nisem vseveden, pač pa sem svojo kritiko sestavil na podlagi govoric, in šušljanja ter razburjenja drugih, ki so dvorano videli od znotraj, ne samo od zunaj.

Da že od nekdaj visi v dvorani slika dr. Jegliča, to sem že slišal prej in nimam nič proti temu.

Da pa druga slika predstavlja pok. dr. Kreka ne pa dr. Korošca, se pa preje vprašam, komu naj verujem, ali ljudski govoric, ali gosp. dopisniku Slovenca?

S svojo kritiko nisem žalil po mojem mnenju niti dr. Kreka, ki ga poznam kot moža na pravi poti, niti mestno načelstvo, kateremu odobravam, da je po tem možu imenovalo trg v naši prestolnici.

Gosp. dopisnik naj se nikar preveč ne razburja in naj se raje pobriga, da pride v to dvorano tudi slika, ki je predvsem potrebna, kajti jaz mislim, da je to po več kot 15 letih svobode skrajni čas. Če tega ne zmore, naj izda okrožnico za pobiranje prispevkov, saj imate stalne dobre tekače, vedno na razpolago.

Mogoče, da se bodo tudi v tej zadevi pokazali tako agilne, kakor pri drugih stvareh.

Glede mojega jugoslovanstva, ob katerem se Slovenčev dopisnik spodbika, pa naglašam, da sem jaz isto že ponovno dokazal, dočim pri njem tega v tako veliki meri, kakor trdi, žali bog do danes še nisem opazil.

Pričakujem, da se Slovenčev dopisnik zopet kaj kmalu oglasi.

Niko Popotnik.

Koprivnik pri Kočevju

BEDNOSTNI FONDI

Kakor je bilo objavljeno v naših dnevnikih, da so sreska načelstva že prejela nakazila bednostnega fonda in ni dvoma, da bodo kmalu sledila tudi nakazila občinam: Zakaj se naj uporabi ta denar?, so predložile občinske uprave že tozadevne načrte, potrebno je pa rešiti tudi vprašanje, potem koga naj se izvršijo dela, in komu naj se da možnost res potrebnega zasluga. Lansko leto sem opazoval v naši občini, kako se je to brezsmiselno delalo, in sicer se je vrglo en dan 15 delavcev na eno stran, na drugo stran 20, na tretjo po 10 mož in tako naprej, samo, da se je razkril ta s toliko mujo pridobljeni in priboreni denar, ne da bi bilo delo v redu narejeno. Tudi ta bednostna podpora ni v nikakoli meri dosegla svojega socialnega smotra (poslanstva). Zakaj ne? Zato, ker občinske uprave, odnosno njihovi pomožni odbori na deželi, nočejo ali pa nimajo prav nikakega pojma o brezposelnih, oziroma z eno besedo rečeno o možnosti res pomoči potrebnih občanov. Na primer lansko leto je bil skoro slednji udeleženi pri tem iz bednostnega fonda plačanemu delu, posebno še oni, ki so imeli še kako posebno znanje z občinskimi močmi. To vam je bil vsak brezposeln, pa naj si je bil sam posestnik ali sin dobro situiranega kmeta. Delali so v pretežni večini vsi oni, ki imajo svoje polje, 1 ali 2 kravi v hlevu, v kleti krompirja in drugih pridelkov. Kljub temu so odzrli z mujo doseženi kos borpnega kruha res potrebnim, ki nimajo nič svojega razen volje do dela in pa ženo z otroci. Znanja mi je neka občina, ki je najela povsem tuje ljudi za popravilo vaških cest, plačala jih pa z denarjem bednostnega fonda, namesto, da bi zaposlila svoje brezposelne. Radi vsega tega je treba res velike pažnje in pravilne doslednosti pri podeljevanju dela. Delo naj se da le onemu, ki je izključno odvisen le od dela delodajalcev, ne pa onim, ki imajo svoje strehe in polje, oziroma kakor že goraj omenjeno, ako je sin posestnika. Noben odlok bednostnega fonda ne veleva, da mora biti ali da je lahko bodisi katerokoli javno delo zmečkan ali opravljeno v enem dnevu! Veli pa, naj se preskrbi iz tega fonda delo najpotrebnejšim. Iz tega sledi, naj se da delo le onim, ki so zapopadeni oz. mišljeni v odredbi tega odloka in katerim naj bo zaslužek vir dohodkov za vsakdanji kruh, celi mesec ali dalj, nikakor se pa ne sme več dopustiti, da bi odjedali revežem ta kruh ljudje, ki gmotno dosti bolje stojijo nego ti res najpotrebnejši. Tudi ni bila pravilna dosedaj taktika pri podeljevanju dela od strani občinskih uprav oziroma pomožnih odborov, ki so motrili celo stvar s stališča enakosti do vseh sestavnih političnih delov občine, to je vasi; misleči, da se mora dati možnost zasluga iz bednostnega fonda vsaki vasi, akoravno nima vas nikakega brezposelnega. Torej, kakor že omenjeno, ni potrebno, da se delo (poprava potov itd.) izvrši v enem dnevu, in to še večinoma potem neupravičenih moči, temveč naj se dela več dni in to samo z brezposelnimi. Upam, da bo čital teh par vrstic eden ali drugi član katesisbodi občine (občinske uprave), ter uraval podeljevanje dela vsaj deloma v tem pravcu.

Od strani potrebnih, to je brezposelnih, naj se pa zahteva, oziroma naj napravijo sami listo, ki naj jo predložijo upravi pomožnega odbora v pravilno vednost in ravnanje. Pri tej priliki pa opominjam, da se ne sme od strani brezposelnih med njimi samimi raznašati govornice, da je denar iz bednostnega fonda dobila občina za direktne podpore njim, ter se jim ni treba mnogo truditi pri delu, ker je to delo vsilila le občina, ne pa kaka višja oblast. Zato možje in fantje tudi od Vaše strani je potrebno, da pokažete značajne močlasti, ako ravno ste slučajno socialno slabo preskrbljeni, ter ne begajte z lažmi svojih tovarišev oziroma ne skušajte jih odvracati od resnega dela.

Ozira se pri tej priliki tudi na zneske bednostnega fonda, ki so naslovljeni na cestne odbore, pripominjam sledeče: Res je, da naš domači delavec ni vaju onega natančnega dela cest (zidanja — delanje temelja), ali kljub temu se lahko uporabijo naši brezposelni, seveda pod strokovnim nadzorstvom

Primorcev iz Hrvaškega Primorja. Pripominjam, da mislim v tem oziru le one brezposelne, skozi katerih občine in vasi vodijo ceste, potrebne popravila. —e—n.

Celje

Preklie in izjava. Gabere Vinko (Gaberški) je spisal in objavil v listu »Pohod«, ki izhaja v Ljubljani, in sicer v štev. 17. od 29. aprila 1933. na strani 3. v 3. koloni pod rubriko »Celje« in pod napisom »Zeleni trak in metlica« članek, v katerem očita zasebnemu tožitelju dr. Walterju Rieblu, odvetniku v Celju, da je bil obsojen radi ponarejanja listin in da je premikal mejnike, in v številki 23. od 10. junija 1933. na strani 3. v 3. koloni pod rubriko »Celje« in pod napisom »Petrov blagor« članek, v katerem očita istemu zasebnemu tožitelju, da je lovil ribe v tujem revirju. — Gabere Vinko izjavlja, da s tema člankoma, o čijih neosnovanosti se je med tem prepiral, in nameraval žaliti zasebnega tožitelja dr. Riebla Walterja. Zato prekljuje in obžaluje vse žalitve kot neosnovane ter izjavlja, da ni imel povoda žaliti zasebnega tožitelja.

Konjice

Ustanovitev krajevnega odbora NO. V sredo 14. marca t. l. se je vršil ustanovni občni zbor krajevnega odbora NO s sedežem v Konjicah in s področjem na konjiški srez v Narodnem domu. V krajevni odbor je bilo sprejetih 36 izvršujočih članov. O predpripravi za ustanovitev je poročal poverjenik NO dr. Mejak Ervin. Prečitana so bila pravila in poslovnik, ki so bila soglasno vzeta na znanje. Daljši nagovor o programu in ciljih NO je imel dr. Mejak Ervin, nakar se je vnela daljša, vseskozi zanimiva in stvarna debata o razmerah v konjiškem okraju in o delu NO v istem, zlasti v Konjicah ter so bili storjeni primerni sklepi. V upravo krajevnega odbora so bili soglasno izvoljeni: Predsednik dr. Mejak Ervin, podpredsednik Nardin Nande, tajnik Nemeš Ivan, blagajnik Ferenc Joško, odbornik Jereb Rado, v nadzorni odbor pa dr. Goričar Ante, Križnič Alojz in Šel Hinko. Določeni so bili zaupniki NO za Loče, Opločnico, Vitanje in Zreče. Cim bo oblastni odbor odobril seznam izvršujočih članov in upravo odbora, se bo pričelo s podrobnim delom v tej za naš okraj tako važni nacionalni organizaciji, ki ima čisto specielne naloge in namene.

Tiskovna pravda Zdove Jurija, zas. uradnika pri tvrdki Laurič, zoper urednika »Pohoda« g. Mateliča Miroslava je izpadla za urednika ugodno, kakor je bilo pričakovati. Pri zadnji razpravi 13. marca t. l. je tiskovni senat po zaslišanju vseh prič izrekel oprostilo sodb. Tožilec Zdove Jurij ima seveda plačati vse stroške, ki ne bodo baš majhni. O stvari bomo poročali še podrobneje po končanem revizijskem postopanju, ker je tožilec prijavil revizijo.

Rob pri Vel. Laščah

Tudi v našo kotlino, ki je doslej veljala za izrazito črno je vkljub onemoglim naporom nasprotnikov sedanjega režima in miselnosti narodnega in drž. edinstva prodrla nacionalna misel v najzadnjo vasico. Poznani nacionalni delavci Flegar, Zbačnik in drugi so že dalj časa pripravljali teren za ustanovitev Sokolske čete v Robu. Pripravljalni odbor, ki je bil sestavljen meseca januarja t. l. je priredil kot uvod k ustanovitvi čete dve veseligrigi na odru, ki so ga postavili agilni člani iz lastnih sredstev. 25. februarja t. l. pa se je vršil ustanovni občni zbor Sokolske čete. Sokolsko župo v Ljubljani sta zastopala brata Pipenbacher Josip in tajnik Flegar Stane, matično društvo Vel. Lašče je zastopal podstarosta in župan br. Hočevar France, dolensko okrožje v Ribnici pa načelnik br. Stane Hočevar. Ob izredno obilni udeležbi članstva in občinstva nam je Sokolska deca predvajala par lepih telovadnih točk, zapela ob spremeljevanju članstva drž. himno in izvajala par lepih nacionalnih sokolskih deklamacij. Brat župni starosta Pipenbacher je v lepih in jedratih besedah razložil in risal pomen sokolske ideje in telovadbe.

Izvolitev nove uprave, v kateri so sami znani sokolski in nacionalni borci, kakor Zbačnik, Flegar, Kaplan, Keržin, Lovšinova, Grosava, Peterlin Stefan in Leopold in dr. nam jamčijo, da bo četa uspešno izpolnjevala svoje naloge v telovadnem in prosvetnem oziru v naši okolici. Četa šteje danes 40 članov.

Novoustanovljeni četi želimo obilo uspehov!

V Krvavi peči pri Robu se točasno snuje Strelska družina pod vodstvom Stefana Keržina, šol. upr. v Krvavi peči.

Film naše zemlje

DERATIZACIJA

Tudi na Dunaju so imeli zadnji čas mnogo posla z uničevanjem podgan. Poleg obilnega truda je bilo tudi mnogo stroškov. Znano je, da so v Zagrebu izvršili to delo s pomočjo nemških tvrdk in so njim na čast nazvali to čiščenje deratizacija (od nemške besede Ratte je podgana). Da bi se Zagrebčanom revanžirali za njihovo naklonjenost in pozornost do nemške kulture, so Dunajčani sklenili, da bodo svoje uničevanje podgan krstili po srbohrvatski besedi pacov (= podgana) in bodo to delo imenovali depacizacija, s čimer bodo poudarili enakost narodov na polju kulture.

HALO, HALO, TUKAJ X TAM EKSCLENCIA, DA PRI TELEFONU

Prosim Eksclencija lahko dobim potni list za vašo državo. Zakaj? Grem na operacijo

na.... ker našim zdravnikom ne zaupam. Pri nas nismo sposobni sestaviti še ene peči. Eksclencia: čudno jaz sem pustil pred nedavnim postaviti eno peč in mi izborni funkcionira.

To je bil pogovor neke zelo odlične ljubljanske dame. Zivela odlična dama! Zeleti bi bi bilo, da se ne povrne več...

Strelske

družine

POKOJNEMU PODPRESEDNIKU SAVEZNE STRELSKE DRUŽINE V TRZINU GOSP. CVETU HABJANU V SPOMIN!

Zapustil si nas prezgodaj, dosti prezgodaj, v najlepši moški dobi 39 let.

Bil si nam iskren in dober prijatelj, tovariš podpredsednik naše družine. Dobri Bog te je obvaroval smrti v težkih bojih svetovne vojne na galiških poljanah, v visokih zametih tirolskih gora, med sivim skalovjem kraške zemlje, kjer brije ledenomrzla burja. Bil si težko ranjen, preстал mukopolne operacije, nakopal si bolezen, kakor nebroj drugih borcev. Kal bolezní si nosil potrpečljivo leta in leta do zadnjega dne in ure.

Udeleževal si se povsod, bil občinski odbornik, član kraj. šol. odbora, navdušen Sokol, podpredsednik nepolitičnega Izobraževalnega društva in tudi Strelske družine.

Kako je bil pokojni priljubljen, smo videli v nedeljo (4. marca t. l.) pri njegovem pogrebu. Nič manj kot 16 vencev, katere so mu poklonila tukajšnja društva in Sokol domžalski, ga je spremljalo na njegovi zadnji poti; nadalje gg. uradniki in uslužbenci tekstilne tovarne v Jaršah pri Mengšu, v kateri je sodeloval kot dolgoletni knjigovodja, šol. mladina, zastopniki društev, domžalski Sokol s praporom in dolga vrsta prijateljev in znancev. V nadvse lepem poslovnem nagrobnem govoru se ga je spominjal sreski šolski nadzornik g. Arrigler. V imenu domžalskega Sokola se je poslovil od pokojnega šolskega upravitelja g. Stenovec iz Domžal. Pevski moški zbor nepolitičnega Izobraževalnega društva mu je zapel pred hišo in na grobu v srce segajoči žalostinki.

Ni ga bilo očesa brez solza, ko so polagali v grob Tebe, Cveto! — Počivaj zlata duša v božjem miru! Ohranimo Ti vsi blag in časten spomin!

Sav. strelska družina, Trzin.

Strelska družina v Konjicah je tudi pozimi prav živahno pri delu. Sobno streljanje se vrši redno ob četrtkih zvečer v Narodnem domu in se ga udeležujejo številni člani in članice družine. Na teh večerih so bili doseženi v sobnem streljanju izredno lepi rezultati in bo tako družina stopila z dobrimi strelci v kratkem zopet na svoje strelišče. Otvoritev letošnjega streljanja na strelišču je namenovana na Jurjevo nedeljo s primerno slovesnostjo, če bo količjak dopuščalo vreme.

Službene vesti

NARODNA ODBRANA V KRŠKEM

Vabilo na

O B Č N I Z B O R,

ki se vrši z običajnim dnevnim redom v nedeljo, dne 25. marca t. l. v Sokolski dvorani (hotel Gregorič). Prisostvuje samo članstvo. Začetek točno ob 9. uri, ne glede na število prisotnih članov.

Istočasno Vas vabimo na

J A V N O Z B O R O V A N J E,

ki se vrši istotam ob 10. uri dopoldan.

Govorita:

1. Dr. Cepuder Josip, predsednik obl. odbora Narodne Odbrane: »Narodna odbrana in sodobna važna vprašanja in dogodki.«
2. Sanein Boris, predsednik omladin-ske sekcije NO: »Omladina Narodne Odbrane.«

Na to zborovanje vabimo vse prebivalce mesta in okolice. Udeležite se polnoštevno — slišali boste odkrito besedo.

Odbor.

V ponedeljek, dne 26. marca t. l. ob 8. uri zvečer se bo vršil občni zbor Četnikov v salonu restavracije »Pri Levu«.

Odbor.

Izključuje se iz organizacije NO ter iz viteške sekcije Sv. Peter—Vodmat—Moste Milatovič Ladislav vsled nepokorščine.

Kraj. organizacija NO

Sv. Peter—Vodmat—Moste.

Kupujte velikonočne razglednice Družbe sv. Cirila in Metoda! S tem podpirate slovensko šolsko obrambeno družbo, domače umetnike in domačo obrt.

Oj kolika, res kolika je Slavia catholica! Slovak in Čeh, Rusin, Poljak, Hrvat, Slovenec, brat Bošnjak; le škoda, da to Slavijo v Primorju Rimej davijo...